

analyseredskaber ikke netop forudsætningen for at skabe den mangfoldighed, foranderlighed og dynamik, der er postmodernismens idealer. Efter anmelderens overbevisning er det ikke syntese. Åkerstrøm søger; han hævder hverken at tilbyde den sande læsning af Foucault, Laclau og Luhmann eller at lade disse udgøre et statisk afgrænset postmoderne batteri. Åkerstrøms projekt er en nedbrydning af den indædte eksegeese og en invitation til i stedet at anvende forskellige tænkere alt efter, hvad man skal undersøge. Som den senere Wittgenstein anskuer Åkerstrøm ikke filosofien som middel til at opnå objektiv sandhed, men snarere som en begrebsmæssig redskabskasse, der leverer strategisk værktøj til at lirke samfundets stivnede og fastfrosne tilsyneladenheder op.

Her kan bogens udsyn derfor undre: Hvis formålet er at lægge feltet åbent for pluralistisk debat, hvorfor så kun vælge kontinentale tænkere (der både i sprog og tanke lægger sig tæt op af hinanden)? Bliver denne eurocentriske fokusering ikke en del af sit eget problem? Hvorfor ikke inkludere så betydelige anden ordens perspektiver fra den analytiske (angelsaksiske) fløj som talehandlingsperspektivet hos J.L. Austin (der blandt andet er taget op af Pierre Bourdieu) eller den pragmatiske og metafor-teoretiske sprogfilosofi hos Donald Davidson og Richard Rorty? Disse bidrag er måske mindre eksplicit indstillede til at fungere som social-analytiske redskaber, men lader sig let operationalisere for den, der ønsker et bredt input til udviklingen af analysestrategisk(e) sprog.

Er det geografiske udsyn en anelse snævert, er projektets dimensioner det dog ikke. Åkerstrøms opfordring til en systematisk og usentimental debat er måske nok udfordrende, men efter anmelderens overbevisning er den proportionalt hermed relevant. Tilgangen trænger til en sekulariseringsproces, der sætter religiøsiteten i baggrunden og den så forkætrede virkelighed i centrum. Åkerstrøm har med *Diskursive analysestrategier* ikke begået en manual i, hvorledes dette koncist skal gøres, eller hvordan refleksivismens komplekse epistemologiske univers bedst operationaliseres. Tværtimod. I stedet har han vendt idealet om pluraliteten af empiriske fortællinger, som de enkelte teoretikere er fælles om at hylde, mod udgangspunktet selv og opfordret til et brud med den monoteistiske tendens. Banen er dermed kompetent kridtet op for, at konstruktivismens udøvere inden for og ud fra de vokabularer, der er stillet til rådighed, kan skrive en mangfoldighed af strategier, skræddersyede til det objekt, det enkelte projekt ønsker at observere, og det blik, der må anlægges, for at dette træder frem.

Vibeke Schou Pedersen
Stud.scient.pol.
Københavns Universitet

Mikkel Faurholdt, *Det konservative blodbad*, København: Møntergården, 2000, 329 s., kr. 269,00; Niels Krause-Kjær, *Kongekabale*, København: Gyldendal, 2000, 212 s., kr. 195,00; Ditlev Tamm, *Det Høje C*, København: Gyldendal, 1999, 360 s., kr. 400,00.

„Han var en kynisk skiderik for hvem magt betød mere end politik“. Vi kan kun gisne om, hvem det i „virkeligheden“ er, Niels Krause-Kjær beskriver på denne måde i sin meget omtalte nøgleroman *Kongekabale*, en bog, der – i litterær form – beskriver udviklingen i et parti som til forveksling ligner Det konservative Folkeparti. En læsning af Mikkell Faurholdts *Det konservative blodbad* antyder, at Hans Engel kan tildeles rollen som den magtliderlige Machiavelli-klon, men intet er sikkert; ingen personer er udelukkende tildelt skurkerollen. Hvad der er hævet over enhver tvivl er, at tragedien om partiets fald kun i begrænset grad handlede om politik. Der er allerede skrevet spaltekilometer efter spaltekilometer om, hvordan Det konservative Folkeparti med jævne – næsten afmålte – mellemrum har været hjemsøgt af frændestrød og borgerkrige.

„Historien gentager sig. Første gang som tragedie, anden gang som farce“, skrev Karl Marx. Man kan, hvis man læser Ditlev Tamm's *Det høje C*, forvisse sig om, at tragiske splittelser har præget partiet i den første halvdel af århundredet: Victor Pürschels opgør med partiet i grundlovssagen og splittelsen i Sydslesvig-spørgsmålet – som førte til John Christmas-Møllers brud med partiet – er tragiske eksempler på politiske splittelser. I den anden halvdel af det 20. århundrede har historien om splittelserne gentaget sig, men oftest med en farceagtig karakter. Striden mellem Erik Haunstrup Clemmensen og Erik Ninn Hansen i 1970'erne var ret beset ikke væsentlig mere ideologisk end opgøret i 1990'erne, mener Tamm.

De tre bøger er alle reportager fra den samme borgerkrig. De er beskrivelser af en frændestrød, som vi – for nu at bruge en kliche - kender til hudløshed. Det giver ikke megen mening at referere referaterne endnu engang. Det er politologisk uinteressant, hvem der gjorde hvad, hvornår og hvorfor.

Hvad der er videnskabeligt interessant er det epistemologiske faktum, at de tre værker alle foregiver at omhandle den samme empiriske virkelighed, men på tre forskellige – og komplementære – måder. Tamm anlægger et historisk perspektiv, Faurholdt et journalistisk og Krause-Kjær et litterært perspektiv. Man kan derfor – til en vis grad – sammenligne de tre bøger med filosofen Thomas Nagels *A View From Nowhere* (Oxford 1986). Der findes ikke et privilegeret udsigtspunkt over det politiske liv. En fyldestgørende beskrivelse kræver forskellige konceptuelle og teoretiske optiker. Ligesom Nagel kan beskrive virkeligheden ud fra forskellige optiker, giver de tre forfattere komplementære beskrivelser af den samme empiriske realitet. Alle beskrivelser er – epistemologisk set – „sande“ beskrivelser af forløbet, men ingen kan stå alene.

Ditlev Tamm's tour de force over Det konservative Folkepartis slingrende historie giver et nødvendigt, lærdt - om end til tider uninspireret – overblik over forløbet. Han belyser ideologiske og politiske forskelle. Hans beskrivelse er sober og belæst, men mangler den dynamik, som kendetegner den journalistiske og litterære beskrivelse. Historikeren kan – og bør kun – beskrive faktiske kilder, som de fremstår. Som Leopold von Ranke engang skrev, er historikerens opgave at beskrive forløbet „wie es eigentlich gewesen“. Historikeren må holde sig til de faktiske – skrevne – kilder. Det gør Tamm. Han foretager ikke introspektion. Han forsøger ikke at rekonstruere forløbet. Det gør Mikkell Faurholdt.

Der kan ikke være tvivl om, at Faurholdts bog er det bedst skrevne, mest gennemarbejdede og mest indsigtsfulde af værkerne. Lidt forbrugeroplysning: Mikkel Faurholdt er ikke en almindelig iagttager, men en participant observator. Som tidligere landssekretær i KU, medarbejder i Det konservative Folkeparti og journalist på Jyllands-Posten har Faurholdt været mere end tæt på begivenhederne i mere end et årti. Hans metode er – sandsynligvis ubevidst – meget tæt på Richard Fennos „soaking and poking“. Iagttageren bliver en del af den empiri, som han iagttager (et eksempel er Fennos bog *Watching Politics: an essay on participant observation*, Berkeley, IGS 1990).

Faurholdt – som tidligere har været medforfatter til en bog om Ninn Hansen – er oftest blevet opfattet som en tilhænger af Engel-fløjen (en opfattelse, som fik Per Stig Møller til at afvise at lade sig interviewe). Denne opfattelse er der ikke belæg for i bogen, tværtimod. Beskrivelsen af Per Stig Møller er positiv, mens Hans Engel udstilles som kynisk, uprofessionel og magtbegærlig. Per Stig Møller hvidvaskes ikke, men det er tydeligt, at Faurholdt igennem sit arbejde har fået blik for, at Møllers langsigtede og visionære politik aldrig fik en ærlig chance, og at årsagen var Hans Engels forsøg på at underløbe sin efterfølger.

Faurholdts bog er – i ordets bedste betydning – objektiv. Det må have krævet en anseelig mængde mod og selvovervindelse at udstille gamle venner i et dårligt lys. Faurholdts fremstilling er ikke historisk i videnskabelig forstand (den ære overlader vi til Tamm), men Faurholdt lever mere end nogen anden op til idealet om at beskrive forløbet „wie es eigentlich gewesen“. Det gør Krause-Kjær ikke. Og det er bevidst!

Krause Kjær er en anden participant observator. Som pressechef under Per Stig Møller og tidligere næstformand i KU (dengang Jens Heimbürger var formand) er Krause-Kjær selv en tidligere del af spillet. Hans bogs force er, at den beskriver det psykologiske drama, som udspiller sig inden i personerne. Hans konceptuelle tilgang er følelsen, og følelser kan kun beskrives litterært! Der findes mange eksempler på politiske nøgleromaner. Charles Dickens beskrivelse af suppleringsvalget i Eatansville i *The Pickwick Papers* er stadig den mest adækvate beskrivelse af en valgkamp. Krause Kjær er ikke Charles Dickens, men mindre kan heldigvis gøre det (hans bog kan nærmere sammenlignes med Joe Kleins *Primary Colors* om det amerikanske præsidentvalg i 1992). Hans beskrivelse er indfølt og fanger de nuancer og de sjælelige konflikter, som følger i kølvandet på det kyniske spil om magten. Han indfanger, hvordan magten ændrer folk og beskriver, hvordan ens sjæl gøres hård og ufølsom i den politiske arena. Det er en vinkel, som alt for mange af os vælger at overse – desværre! Hans beskrivelse af begivenhederne efterlader ikke tvivl om, at det politiske liv er kynisk og – til en vis grad - umenneskeligt. Krause Kjærs bog er et væsentligt, originalt og meget læseværdigt bidrag til farcen om det konservative parti.

De tre bøger fortæller alle, men med forskellige vinkler, historien om det konservative partis implosion. Ingen af bøgerne indeholder megen politik, og endnu færre overvejelser om ideologi og det gode samfund. Det er ikke forfatterens skyld, men Det konservative Folkepartis skyld (med Per Stig Møller som

en mulig undtagelse. Han forsøgte faktisk at sætte en politisk dagsorden). Bøgerne fortæller kun om de faktiske forløb – men med forskellige optiker. Ved at sammenstille bøgerne fås et nødvendigt og informativt overblik. Hvad man ikke får svar på er, om der er brug for et konservativt parti i Danmark. Den vinkel, der mangler, er den politologiske vinkel om, hvorfor Det konservative Folkeparti med jævne mellemrum præges af splittelser.

Mads H. Qvortrup
Institut for Statskundskab
Aarhus Universitet

Hans-Henrik Holm, Lars Kabel, Torben Kitaj, Lars Møller og Flemming Ytzen, *Verden på tilbud. Om udenrigsjournalistik og mediernes udlandsdækning*, Århus: Forlaget Ajour, Danmarks Journalisthøjskole, 2000, 210 s., kr. 198,00.

I november 1998 rapporterede alle større danske medier om den britiske kronprins Charles' fødselsdag. Og de gjorde det stort set enslydende. I samme periode var der ganske massiv og ensidig dækning af en såkaldt sultkatastrofe i Rusland - uden at den dog nogensinde blev ordentligt dokumenteret. Den information, og en lang række tilsvarende oplysninger, findes at læse i denne opdaterede bog om, hvordan mediernes herhjemme prioriterer dækningen af udlandet. Det er gennemgående interessant, men også beskæmmende læsning.

Udgangspunktet er, at udbuddet af udenrigsnyheder på dansk er vokset markant i løbet af 1990'erne, og at udenrigsredaktionerne derfor dagligt må „sælge verden“ – både internt på redaktionerne og til publikum. Bogen fokuserer på det paradoks, at samtidig som udenrigsstof afsættes i tiltagende hård konkurrence, pantsættes den kvalitet og troværdighed, som forhåbentlig kunne være med til at sælge udenrigsstoffet. Bogens mest interessante del er afslutningen, som består af 14 udfordringer til den kommende udenrigsjournalistik; de består grundlæggende i, at udøverne af dette håndværk bør blive mere kvalitetsbevidste og bedre uddannede. Disse letlæste sider burde være obligatorisk pensum for alle medlemmer af Dansk Journalistforbund – som da også er bogens primære publikum.

Bogen kombinerer så forskellige metoder som analyse af de største danske mediers udlandsdækning i to uger i november 1998, observationer på de journalistiske arbejdspladser og interviews med redaktionelle medarbejdere. Med afsæt i analyser af dækningen af Tyskland, Sverige, Storbritannien, USA, Rusland, Irak, Østasien, Afrika og orkanen Mitch identificeres de arbejdsgange og produktionsforløb, som ligger bag redaktionernes dækning af udlandet. Bogens kapitel tre fungerer som teoretisk springbræt for de følgende empiriske kapitler, idet det præsenterer en model af det råderum, som indrammer prioriteringen af udenrigsstoffet. Det skaber god teoretisk klarhed at skelne mellem forklaringskraften i henholdsvis samfundsværdier, journalistisk selvforståelse, redaktionernes strategiske valg og de redigerendes daglige prioriteringer. Kapitel fire er en sammenstilling af de direkte observationer, som Lars Møller har foretaget på de